

Turisme i medi ambient, interessos comuns

El turisme és un depredador del medi ambient. Aquesta és una frase que segurament hauran escoltat moltes vegades en relació a l'impacte que els turistes causen sobre espais naturals protegits o, simplement, en el cas de les Balears, quan provoquen un escalfament econòmic que sobrepassa la capacitat de càrrega d'un territori amb recursos naturals limitats. No és estrany, en aquest context, que un país com el nostre, petit però amb una enorme capacitat turística, hagi emparat al si de la societat una forta consciència ecològica o, com a mínim, un dels grups ecologistes més actius de tot l'Estat. I és que turisme i medi ambient, tot i les seves confrontacions, conserven uns interessos comuns que cal potenciar en benefici tant dels ciutadans de les Illes, o de qualsevol altra destinació turística del món, com del mateix turista que en el seu desplaçament cerca, justament, allò que prometen les campanyes de promoció: el paradís, sigui un paradís de sol i platja, de natura o de cultura.

El turisme, tal com recull el codi ètic de l'Organització Mundial, defensa el dret i la llibertat del turista, és a dir, de qualsevol persona que habita aquest planeta, de poder viatjar, conèixer món i gaudir de la naturalesa allà onsevilla, i saber però al mateix temps que és subjecte d'una ineludible obligació: conservar el patrimoni cultural i natural de tots els pobles que formen la societat universal. Fer turisme, doncs, mai no hauria de significar destrucció, tot i que l'explotació intensiva d'aquesta activitat, com passa amb determinades tècniques agrícoles, du inevitablement a l'aniquilació de paisatges i d'identitats. Per exemple: l'Amazònia, aquesta gran reserva natural que és o hauria de ser Patrimoni de la Humanitat, es troba doblement amenaçada per l'extracció de fusta, els cercadors de matèries primeres i, també, pels turistes. No obstant això, quelcom diferencia els uns dels altres... ja que els turistes no cerquen fer malbé el territori que visiten, sinó gaudir-ne. Respectar el medi hauria de ser, per tant, la primera obligació de la indústria turística per garantir la seva pròpia supervivència.

Però aquells que vivim a una zona densament turística com són les Illes Balears sabem que les coses no funcionen d'aquesta manera. Hi ha, evidentment, una creixent conscienciació sobre la necessitat de preservar l'entorn, per garantir el futur de l'activitat econòmica, hi ha el coneixement que turisme i medi ambient formen una societat d'interessos comuns, però la dinàmica del sector fa que l'explotació de l'entorn s'acosti més a les estratègies dels fustaires amazònics

que a l'ús racional d'uns recursos que se sap que són únics, irreparables i, per tant, en perill d'extinció. Destruir l'entorn, fer malbé la naturalesa, deforestar les selves, contaminar les aigües o tapar de ciment la costa és, a la llarga, el principal enemic dels turistes i de la indústria turística.

La necessitat imposa una aliança que a les Balears ben bé es podria traduir en un pacte entre el sector turístic i els ecologistes, per reformar el model econòmic i, d'aquesta manera, frenar el creixement urbanístic. La declaració de Parc Natural o de qualsevol altra figura proteccionista que permeti una adequada gestió territorial és una passa no només convenient sinó absolutament imprescindible per garantir el futur. La conservació de l'entorn - amb gran mesura en mans del món pagès- necessita la intervenció dels poders públics per ajudar les explotacions agràries o la preservació dels paisatges, ja sigui via subvencions o mitjançant la gestió directa sobre zones públiques. En aquest sentit, l'ecotaxa també ens apareix com una eina a través de la qual l'Administració pot obtenir recursos financers amb complicitat amb els turistes que, sens dubte i si se'ls explica bé, no posaran cap obstacle a destinar una petita part del seu paquet turístic al manteniment del medi ambient.

L'ecotaxa, com la declaració de parcs naturals per a les serres de Tramuntana o del Llevant, o el desenvolupament de Menorca com a Reserva de la Biosfera, o les mesures complementàries a la declaració de la ciutat d'Eivissa com a Patrimoni de la Humanitat són qüestions encara no totalment definides, però unides per un lligam comú, el mateix lligam que uneix els turistes amb el producte que, en definitiva, consumeixen, un espai de natura, d'oci o de cultura que els subministra plaer i coneixement. Qui, en circumstàncies normals, voldria destruir la seva pròpia font de benestar o de riquesa? Sens dubte aquest és un gran debat obert a tot el món i també, molt particularment, a les Illes Balears, unes illes on no només es genera un gran flux turístic, sinó que exporten el seu *know how* a la resta del món, i inverteixen en noves destinacions com el Carib, Tunísia, Croàcia i, fins i tot, la Xina o les Filipines. I per això, precisament, és un debat que és seguit amb interès des de molts altres indrets de la nostra única terra, la deessa GEA a la qual està dedicada aquesta publicació.

gea
quadern de la terra

núm. 5 - juny, 2000

Edita: Obra Social i Cultural de "SA NOSTRA" Caixa de Balears

"SA NOSTRA"
Obra Social i Cultural

C. Ter, 16, 07009 Palma.
Tel. 971 17 19 25 - Fax 971 17 17 95
E mail: aramis@sanostra.es

Consell Assessor:

Miquel Alenyà, Miquel Pasqual,
Andreu Ramis, Albert Catalan,
Miquel Rayó.

Director:

Sebastià Verd
Secretària de redacció:
Magdalena Mulet

Redactors i col·laboradors:

Jordi Calleja, Constanza Forteza,
Gina García, Maria Ferrer,
Miquel Massutí, Antoni Oliver.

Redacció:

Fundesba S.L.
F. de Borja Moll, 10 - entresòl
Tel. 971 71 16 61.
07003-Palma.

Disseny i realització:

Eparrutx, Tel. 971 42 09 66
Dipòsit Legal: PM-433-1998

Preu: 500 pta
Subscripció: 1.500 pta
(tres números per any)

TARJA DE SUBSCRIPCIÓ

Nom i llinatges

.....

Adreça

Ciutat C/P

Tel Fax

Dades bancàries:

"SA NOSTRA" Caixa de Balears, oficina

Compte corrent/llibreta d'estalvis núm.

Per a subscripcions emplenau aquesta tarja i adreçau-la a:
"SA NOSTRA" Caixa de Balears - Obra Social i Cultural,
c. Ter, 16, 07009 Palma, fax 971 17 17 95,
o bé per correu electrònic, a: aramis@sanostra.es

*Els tres primers números de GEA - Quadern de la Terra
seran de franc, a partir de la recepció d'aquesta subscripció.*